

WPLYW COVID-19 NA SEKTOR ROLNY, LEŚNY I RYBOŁÓWSTWA

OCENA COPA I COGECA

1-7 kwietnia 2020 r.

Informujemy, że poniższa notatka stanowi uzupełnienie do oceny Copa-Cogeca COV(20)2195 (rev.1) opublikowanej 3 kwietnia. Prosimy członków Copa-Cogeca o regularne sprawdzanie sekcji COV na Agri-Info. Poniższa analiza odzwierciedla sytuację w łańcuchu rolno-spożywczym: Niniejszy dokument jest niewyczerpującym zestawieniem informacji uzyskanych od krajowych organizacji członkowskich Copa i Cogeca z UE-28.

Wstęp

Wybuch pandemii i rozprzestrzenianie się Covid-19 oraz powiązane środki podejmowane przez rządy w celu jego powstrzymania spowodowały nagłe zamknięcie większości usług gastronomicznych na kontynencie. Miało to z kolei ogromny wpływ na dostawców podmiotów świadczących te usługi w całym sektorze rolnym.

Sektor stoi obecnie w obliczu bezprecedensowych okoliczności spowodowanych przez zewnętrzne dla rolnictwa czynniki. Coraz więcej sektorów rolnych wykazuje jasne oznaki zakłóceń na rynku. W oparciu o te informacje wysłano szereg pism do Komisji Europejskiej, w których zaapelowano o wprowadzenie konkretnych środków finansowanych spoza budżetu WPR. Jesteśmy rozczarowani, że nie została na tym etapie podjęta żadna decyzja w sprawie wsparcia dla sektora rolnego. W tych trudnych dla nas wszystkich czasach europejskim rolnikom i ich spółdzielniom razem z partnerami z łańcucha rolno-spożywczego udało się utrzymać stabilne dostawy bezpiecznej, przystępnej cenowo żywności o wysokiej jakości dla milionów obywateli UE podczas niedawnego wybuchu pandemii COVID-19. Będziemy dokładać do tego wszelkich starań również w przyszłości. Na tym polega europejskie bezpieczeństwo żywnościowe w praktyce.

Chociaż doceniamy wysiłki podejmowane przez Unię Europejską i państwa członkowskie w celu zapewnienia płynnego funkcjonowania rynku wewnętrznego, zwracamy uwagę na potrzebę ukierunkowanych środków rynkowych dla branży rolnej, w tym środków nadzwyczajnych, finansowanych spoza budżetu WPR. Copa i Cogeca żywią głęboką nadzieję, że Komisja Europejska wspierana przez kraje członkowskie poważnie rozważy niezbędne środki ochrony tych europejskich sektorów najszybciej jak to możliwe.

• Zapewnienie sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku:

W tej chwili dostawy artykułów rolno-spożywczych są stabilne. Wdrożenie wytycznych Komisji dotyczących zarządzania granicami oraz swobodnego przepływu pracowników przyniosło pewne postępy. Podtrzymujemy jednak nasz apel do instytucji UE o dalsze wprowadzanie środków niezbędnych do zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania jednolitego rynku i, w szczególności, rolnictwa UE. Ponadto doceniamy działania państw członkowskich, które mają na celu poprawę mobilności sezonowych pracowników rolnych, surowców oraz produktów rolno-spożywczych. Postrzegamy to jako uznanie znaczenia europejskiej produkcji żywności.

Wzywamy do uznania wszystkich pracowników rolnych za pracowników kluczowych, aby uniknąć nieuczciwych ograniczeń przemieszczania się w ramach tego samego sektora. Ponadto

potrzebne są dalsze wytyczne dla pracowników sezonowych spoza UE w celu koordynacji działań państw członkowskich. W związku z tym, doceniamy wysiłki państw na rzecz poprawy mobilności siły roboczej. Postrzegamy je jako uznanie znaczenia europejskiej produkcji żywności.

- **Analiza sektorowa:**

Kwiaty i rośliny ozdobne

Branża roślin ozdobnych to sektor rolny, który bez wątpienia jest najbardziej dotknięty kryzysem. Ucierpiał on z powodu bezpośredniego załamania się popytu i sprzedaży zarówno w większości państw członkowskich UE, jak również na szczeblu międzynarodowym. Kryzys jest odpowiedzialny za zamknięcie większości kanałów sprzedaży na szeroką skalę oraz zakłócenia w dystrybucji. Wstępne dane przedstawione przez naszych członków sugerują, że popyt na kwiaty i rośliny ozdobne spadł nawet o 80%. Nie mogło być gorszego momentu na pojawienie się kryzysu, ponieważ wiosna (marzec do czerwca) to okres największego obrotu w tym sektorze. Całkowita wartość sektora to 48 mld euro. Niestety, żadne zamienne rynki zbyt nie mogą stanowić istotnej alternatywy w krótkim okresie. Wyjątkowe sytuacje wymagają zatem wyjątkowych środków wsparcia w celu inwestycji w ciągłość działalności, by utrzymać miejsca pracy i w produkcję rolną. Wzywamy do uruchomienia nadzwyczajnych środków do zarządzania kryzysowego. Ponadto Komisja powinna ocenić środki, które nie zostały jeszcze przyjęte w obecnym ustawodawstwie, a które mogą zapewnić przedsiębiorstwom płynność i rekompensatę za utratę dochodów.

- Środek pokrycia strat dla utrzymania płynności finansowej i ciągłości działalności rolniczej.
- Środek pokrycia co najmniej 80% (lub 100%) kosztów utylizacji i produkcji niesprzedanych towarów.
- Fundusz promocyjny odnoszący się do potrzeb kwiatów i roślin ozdobnych.

Produkty mleczarskie

Nastroje na rynku produktów mlecznych są bardzo negatywne, a ceny spadają w szczycie sezonu. Ceny niektórych produktów mlecznych dramatycznie spadły, w tym ceny odtłuszczonego mleka w proszku, które gwałtownie zbliżają się do poziomu ceny interwencyjnej. Wywiera to już ogromną presję na ceny zbytu. Wzywamy do pilnego podjęcia działań w celu wdrożenia niezbędnych środków i uruchomienia prywatnego przechowywania wszystkich produktów mleczarskich (odtłuszczonego mleka w proszku, wszystkich rodzajów serów, masła, w tym mrożonego mleka bawolego i/lub skrzepu bawolego). Mogłoby to korzystnie wpłynąć na zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego przez cały rok. Ważne jest również, aby ocenić wpływ zamknięcia szkół na dostawy mleka i produktów mlecznych dla dzieci w szkołach i uniknąć niepotrzebnych ograniczeń wynikających z prawa konkurencji sytuacji siły wyższej.

Wołowina i cielęcina

Z powodu utraty kanałów zbytu w gastronomii i cateringu, europejskie kawałki o wysokiej wartości, w tym cielęcina, straciły rynek i doświadczyły znacznego spadku popytu i co za tym idzie, wzrostu kosztów i nieuniknionych, poważnych konsekwencji cenowych. Kawałki o wysokiej wartości stanowią w tej chwili 30% całkowitej wartości tuszy, w szczególności jeśli pochodzą z wyspecjalizowanych stad UE. Pomimo tych wyjątkowych trudności, tanie kawałki są nadal importowane z krajów Mercosuru. Naszym zdaniem nadzwyczajna sytuacja wymaga nadzwyczajnych środków. Wzywamy zatem Komisję Europejską do natychmiastowego wprowadzenia bardziej ukierunkowanego zarządzania kontyngentami taryfowymi. Należy przeprowadzić przegląd importu kawałków wysokiej wartości do UE, bez karania. Ponadto należy rozpatrzyć uruchomienie środków rynkowych, w tym dopłat do prywatnego przechowywania określonych kawałków o wysokiej wartości i cielęciny, a także wdrożenie nadzwyczajnych środków dopuszczonych przez rozporządzenie WOR.

Mięso owiec i kóz

Mięso owiec i kóz było zawsze spożywane podczas świąt (Wielkanoc). Ta sezonowość konsumpcji nie może zostać po prostu „odroczone” i „odrobiona” w innym okresie. Zamknięcie branży HORECA poważnie wpływa na konsumpcję mięsa i mleka owczego i koziego. Ceny wykazują tendencję spadkową, a zwykle w tym okresie występuje tendencja rosnąca. Jednocześnie, produkty są importowane na rynek UE. Wobec tego zwracamy się z prośbą o natychmiastowe działanie w celu złagodzenia trudności w tym sektorze. Wzywamy Komisję Europejską do rozpatrzenia zarządzania kontyngentami taryfowymi i uruchomienia prywatnego przechowywania mięsa owczego i koziego. Wzywamy także do rozważenia wprowadzenia nadzwyczajnych środków, aby pokryć koszty utrzymania zwierząt w gospodarstwach rolnych oraz do wdrożenia programu prywatnego przechowywania sera owczego i koziego, twarogu oraz mleka w proszku. Należałoby przyrzeć się elastyczności WPR (w zakresie wydajności i obsady zwierząt gospodarskich). Należy zachęcać sektor detaliczny UE do promowania mięsa jagnięcego i koziego, aby wspierać europejski sektor owiec i kóz w tych trudnych czasach.”

Wieprzowina, drób i jaja

Zamknięcie branży hotelarsko-restauracyjno-cateringowej prowadzi do upadku wielu wyspecjalizowanych producentów takich towarów jak pieczone prosięta, kaczki, gołębie, przepiórki, króliki, perlice i gęsina. Ponadto, zniknęła duża część rynku jaj i produktów jajecznych, tworząc nadwyżkę na rynku UE. Ze względu na wąskie gardła w logistyce, alternatywne rynki są bardzo ograniczone. Zamknięcie transportu powietrznego ma duży wpływ na sektor wylęgowy, jako że eksport jaj wylęgowych i jednodniowych piskląt stał się wyzwaniem. Na tym etapie, apelujemy o podjęcie następujących działań:

- Mały, prywatny system przechowywania pieczonych prosiąt. Ponadto, w pełni popieramy wszelkie działania UE mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń w niektórych częściach UE.
- Apelujemy również o ponowne wprowadzenie białek zwierzęcych dla gatunków innych niż przeżuwacze, by ograniczyć koszty produkcji.
- Bardziej ukierunkowane zarządzanie kontyngentami taryfowymi dla produktów drobiowych.

Warzywa i owoce

Sytuacja w sektorze warzyw i owoców jest podobna do tej z zeszłego tygodnia. Utrzymują się obawy związane z dostępnością pracowników sezonowych potrzebnych do przeprowadzenia zbiorów i sadzenia warzyw (sałaty, kapusty). Wciąż panują niepewność i także poczucie zagrożenia związane z funkcjonowaniem unijnego łańcucha dostaw żywności oraz jednolitego rynku. W porównaniu z zeszłym tygodniem eksport nieco spadł. Szczególnie poważny problem stanowią ceny transportu lotniczego. Dla przykładu bardzo drogi stał się transport papryki słodkiej do Stanów Zjednoczonych. Potrzebna nam jest zdolność przewozowa na miarę naszych potrzeb oraz na którą będzie nas stać. Priorytetem powinny być łatwo psujące się produkty. Procedury celne należy przyspieszyć, korzystając z cyfryzacji, tak jak dzieje się to na granicach UE.

Popytu i ceny są bardzo zróżnicowane zależnie od produktów i regionów, jednak wydaje się raczej stabilne. Sektorami, które mają największe trudności są: truskawki, szparagi, rabarbar, arbuzy i młode brzoskwinie. Dobrze natomiast mają się sektory marchwi, cukinii, owoców cytrusowych, jabłek, gruszek i czosnku. Wzrósł zwłaszcza popyt na czosnek ze względu na zwiększone spożycie w Europie i spadek eksportu z Chin spowodowany kryzysem COVID-19. Spółdzielniom nie udaje się zapewnić podaży z powodu niższych zbiorów z upraw, do których przyczynił się brak dostępu do siły roboczej potrzebnej do przeprowadzenia zbiorów czosnku oraz z powodu właśnie zwiększonego popytu.

Zboża i rośliny oleiste

Sytuacja w sektorze zbóż i roślin oleistych jest podobna do tej z zeszłego tygodnia. Ceny pszenicy, soi i rzepaku są raczej stabilne w porównaniu do zeszłego tygodnia. Jednakże tendencja wzrostowa obserwowana na światowych rynkach nie odzwierciedla się w cenach kasowych. W niektórych regionach tak samo jak rośnie popyt na makaron, tak samo gwałtownie rośnie popyt

na mąkę, zwłaszcza ekologiczną. W niektórych regionach podaż pszenicy ekologicznej na mąkę nie jest wystarczająca, by pokryć zapotrzebowanie aż do następnych zbiorów. Niektórzy młynarze zgłaszają trudności z otrzymywaniem materiału opakowaniowego oraz wypłacalnością nabywców z Afryki północnej. Zamknięcie dużych browarów spowodowało zmniejszenie popytu na jęczmień browarny. Duże browary mają linie piw w puszkach i butelkach. Nie mają jednak wystarczająco dużej zdolności, bo poradzić sobie z dodatkowymi ilościami ani rynków, na których mogłyby je ulokować.

Unijna produkcja biopaliwa spadła o 30-60% w przypadku alkoholu etylowego i 70% w przypadku biodiesla. Doprowadziło to do spadku dostępności paszy bez GMO takich jak DDGS i śruta rzepakowa. Zmniejszył się również popyt na ziarna w niektórych regionach. Należy przedłużyć obowiązek stosowania domieszek biopaliw, a także środki antydumpingowe i wyrównawcze wprowadzone przeciwko importowi biodiesla (B99) z USA, by obowiązywały one dłużej niż do września 2020 r.

Nasiona

Sektor nasion dla ogrodników amatorów jest w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na restrykcje w sprzedaży w sklepach ogrodniczych. Ważnym producentem nasion specjalistycznych (warzyw, ryżu, lucerny i buraka cukrowego) są Włochy. Zamknięcie granic z Włochami może mieć zatem negatywny wpływ na handel nasionami pochodzącymi z tego kraju, dostarczany do innych państw członkowskich.

Kluczowym jest, by produkcja mogła się odbywać w optymalnych warunkach w tym sezonie. W przeciwnym wypadku zagrożone będą dostawy nasion na kolejny sezon, co będzie miało reperkusje dla kolejnego okresu zasiewów. Zwroty podstawowych i komercyjnych nasion z krajów trzecich (obszary poza sezonem) są trudne ze względu na ograniczenie czy odwołanie komercyjnych lotów i utrudnienie ocen fitosanitarnych na granicach.

Z powodu braku pracowników sezonowych potrzebnych do sadzenia cebuli zbiory nasion cebuli mogą spaść o 30%-40%. Niektóre podmioty zgłaszają problemy z otrzymywaniem dużych worków ziaren i nasion z Indii.

Cukier

Mimo, że niektórzy konsumenci w UE zaczęli kupować więcej cukru do bezpośredniego spożycia ze względu na środki zapobiegające rozprzestrzenianiu się wirusa, spodziewamy się negatywnych skutków, to jest spadku popytu na unijny cukier o 700 tys. ton lub 4% w okresie 2019-2020. Ryzyko bardzo negatywnego wpływu skrajnie zaniżonych cen światowych na ceny w Europie staje się faktem, mimo, że na rynku europejskim panuje równowaga. Analitycy są zgodni co do tego, że ceny w UE przybliżą się teraz do progu odniesienia dla cukru czyli 404€/t. W związku z tym trzeba koniecznie uważnie monitorować ceny kasowe. Kiedy odnotuje się, że ceny spadły poniżej poziomu odniesienia, należy natychmiast podjąć kroki. Sytuacja, w której trzy lata z rzędu ceny cukru są tak niskie, że praktycznie nie przynoszą dochodu unijnemu sektorowi buraka cukrowego, a zwłaszcza uprawiającym go rolnikom, byłaby katastrofalna i nie do uniesienia.

Ziemniaki

Sytuacja ziemniaka podobna jest do tej z zeszłego tygodnia. Popyt na ziemniaki świeże jest dużo wyższy. Jednakże, nie rekompensuje to ogromnych strat poniesionych w wyniku zamknięcia usług gastronomicznych, zwłaszcza dla ziemniaków na frytki.

Wino

Z każdym tygodniem sytuacja jest coraz gorsza, szczególnie w regionach najbardziej dotkniętych epidemią. Grupa robocza „Wino” chciałaby jak najszybszego wprowadzenia środków zarządzania rynkiem.

Produkcja ekologiczna

W kilku krajach takich jak Niemcy czy Belgia wzrosła sprzedaż produktów ekologicznych zwłaszcza w dystrybucji i sektorze zbóż, ziemniaków i produktów mlecznych. Z kolei sprzedaż w usługach gastronomicznych związanych z produktami ekologicznymi jest w zastoju, w tym jeśli

chodzi o catering (zwłaszcza w Danii). Dotyczy to produktów takich jak szlachetne kawałki mięsa, frytki luzem i wstępnie przetworzone liści sałaty. Zanotowano spadek dostępu do importowanej ekologicznej soi na paszę z Chin i Indii. Prawdopodobnie jednak będzie można ją zastąpić unijnymi źródłami białek (europejska soja, groch, fasola, łubin itd.).

Akwakultura

Ze względu na zamknięcie usług gastronomicznych i cateringu, bardzo spadła w tym sektorze konsumpcja. Jednocześnie nie da się tutaj ograniczyć produkcji, szczególnie w hodowli stawowej, bo opiera się ona na trzyletnim cyklu produkcyjnym. Z powodu nieustających problemów z mobilnością produktów rybnych na rynku jednolitym i za granicą, w wielu krajach spadł gwałtownie również eksport (we Włoszech np. o 90%) albo w ogóle zanikł, tak jak np. na Węgrzech. Sektor mierzy się również z krytyczną sytuacją związaną z brakiem dostępu do pracowników sezonowych zwłaszcza we Włoszech.

Biorąc pod uwagę specyfikę sektora akwakultury, który jest zależny od naturalnego cyklu produkcyjnego zwierząt, europejscy hodowcy ryb powinni koniecznie otrzymać rekompensatę nie tyle za straty w przewidywanej produkcji (skoro produkcji nie da się zatrzymać ani ograniczyć), ale za straty dochodu. Należy im się to biorąc pod uwagę koszty ponoszone w związku z zarządzaniem stadami i zakłóceniami na rynku oraz związane z czasowym zawieszeniem działalności handlowej (art. 55 rozporządzenia 508/2014).

Cieszymy się z uruchomienia mechanizmów przechowywania produktów rybołówstwa. Niemniej jednak należy rozszerzyć listę miejsc, które otrzymują wsparcie finansowe do przechowywania, włączając w nią zrzeszenia hodowców ryb oraz producentów produktów rybołówstwa, a także związane z nimi spółki (art. 67 rozp. 508/2014 oraz art. 30 rozp. 1379/2013).

Tytoń

W dwa tygodnie od rozpoczęcia intensywnych prac w gospodarstwach, w sektorze panują obawy dotyczące dostępności pracowników sezonowych. Producenci apelują o środki ułatwiające mechanizmy zatrudniania pracowników z Unii i spoza niej. Gospodarstwa specjalizujące się w uprawach tytoniu nie mogą przejść na inne uprawy. Jeżeli nie rozwiąże się tego problemu, wiele producentów nie będzie mogło przeprowadzić zbiorów w tym roku gospodarczym i nie będzie miało dochodów. Tytoń uprawiany jest w najbardziej niebezpiecznych regionach Europy. Nie ma tam alternatywnych źródeł zatrudniania czy w rolnictwie, czy w jakiegokolwiek innej branży. Sektor ten stanowi ważne źródło dochodów i zatrudnienia nie tylko dla 50 000 producentów tytoniu i ich rodzin, których byt jest od tego bezpośrednio zależny, ale także dla pracowników pracujących w gospodarstwach i głównych przetwórców, z których 50% stanowią kobiety.

Leśnictwo

Sytuacja pogarsza się z trzech głównych powodów: brak dostępu do siły roboczej, głównie pracowników sezonowych (np. w Szwecji, Finlandii, Słowenii, na Łotwie), zamykania tartaków, co rzutuje na popyt (np. w Austrii, na Węgrzech, w Niemczech i we Włoszech) oraz spadku eksportu (np. w Austrii, Finlandii i na Węgrzech). Wszystko to doprowadziło do znacznego spadku produkcji w różnych państwach członkowskich (np. w Słowenii, we Włoszech, na Łotwie i Węgrzech).

Rynki międzynarodowe

Przy całych trudnościach panujących na rynku międzynarodowym i niepewności związanej z brexitem, COVID-19 jest destrukcyjnym obciążeniem. Na niektórych rynkach międzynarodowych widać już poprawę, ponieważ rynki azjatyckie powoli wracają do funkcjonowania. Niemniej jednak z powodu dewaluacji waluty, wiele z tych rynków utraciło częściowo swoją siłę nabywczą. Ograniczenie całkowitego handlu na świecie znacznie zmniejszyło przepływ kontenerów dostępnych dla branży rolno-spożywczej. Mniejsza liczba dostępnych kontenerów prowadzi do gwałtownego wzrostu cen transportu.

• Nieuczciwe praktyki handlowe

Apelujemy, by Komisja Europejska naciskała na państwa członkowskie w sprawie prawidłowej i sprawnej transpozycji na prawodawstwo krajowe i wdrażania unijnej dyrektywy dotyczącej zwalczania nieuczciwych praktyk handlowych w całym łańcuchu dostaw produktów rolno-

spożywczych. Coraz więcej państw członkowskich zgłasza wypadki stosowania nieuczciwych praktyk handlowych, które w oczywisty sposób odbiegają od tego, co można byłoby nazwać etycznymi transakcjami handlowymi. Praktyki takie występują w całej Unii Europejskiej. Są to między innymi:

- Jednostronne zmiany w zamówieniach przy powoływaniu się na „siłę wyższą”.
- Jednostronne zmiany w ustalaniu cen dla dostawców zwłaszcza w przypadku świeżych produktów o krótkim okresie przydatności, podczas gdy cena detaliczna nie ulega zmianie.
- Jednostronne zdejmowanie ze sklepów linii świeżych produktów, co skutkuje odmowami przyjmowania dostaw tychże produktów.
- Oznaczanie pochodzenia wprowadzające w błąd (np. fałszywe oznaczanie, że jagnięcina z Nowej Zelandii pochodzi z UE).
- Stosowanie kar umownych za niedopełnienie dostawy zamówionych towarów przez dostawcę, kiedy przyczyna jest poza zasięgiem jego bezpośredniej kontroli.

Do wersji przekazywanej tylko naszym członkom

Poniżej przedstawiamy dodatkowe materiały w sprawie wpływu Covid-19 na rolnictwo dostępne na Agri-Info:

[DIS\(20\)2327 \(rev.1\)](#) - Speaking note for Pekka Pesonen - Renew Europe Agri MEPs video conference with European Agri-Food Stakeholders on the Covid19 crisis, 8th of April 2020

[CC\(20\)2285 \(rev.1\)](#) – Letter to Mr Wolfgang Burtscher on the impact of COVID-19 on flower and ornamental plants and plants used for agricultural production.

[CDP\(20\)2325 \(rev.1\)](#) - PRESS RELEASE - Faced with quickly degradation of the markets due to Covid-19 crisis, the EU livestock producers and their cooperatives ask the European Commission for urgent actions

[CC\(20\)2213 \(rev.1\)](#) – Letter to Mr Wolfgang Burtscher on the impact of COVID-19 on the beef market

[CC\(20\)2264 \(rev.1\)](#) – Letter to Mr Wolfgang Burtscher on the impact of COVID-19 on the dairy market

[CC\(20\)2218 \(rev.1\)](#) – Letter to Mr Wolfgang Burtscher on the impact of COVID-19 on the sheep and goat market

[CDP\(20\)2217 \(rev.1\)](#) – PRESS RELEASE – In the turmoil, Copa and Cogeca ask the European Commission to put in place exceptional measures for fruit and vegetables

[COV\(20\)2195 \(rev.1\)](#) – IMPACT OF COVID-19 ON THE AGRICULTURAL, FORESTRY AND FISHERIES SECTORS - COPA AND COGECA ASSESSMENT, 20th-30th March 2020

[FL\(20\)2097 \(rev.2\)](#) - Letter to DG AGRI on operational programmes in the fruit and vegetable sector